

Pohjanmaan opettaja Österbottens lärare

**VALTUUSTO-
VAALIT 2022**

Vaalilehti 2022

Sisältö

- 2 Lukijalle
- 3 Vaalit ovat vaikuttamisen paikka
- 4 Ett val är en chans att påverka
- 5 Taas pääsee äänestämään
– käytä äänioikeuttasi OAJ:n valtuustovaaleissa
- 6 OAJ:n valtuustovaalit ovat jäsenille vaikuttamisen mahdollisuus
- 8 OAJ Pohjanmaan puheenjohtaja Kari Nieminen:
Visiointia OAJ:n kehittämisestä
- 11 OAJ-YSI Pohjanmaan vaalipiiri
- 14 FSL:s valkrets
- 15 VOL:n vaalipiiri
- 16 OAJ:n Ammatillisten Opettajien vaalipiiri
- 18 Mitkä tekijät selittivät opettajien työuupumusta
etäopetusjakson aikana?
- 21 Vilka faktorer förklarar lärarnas utmattning
under distansundervisningen?

Lukijalle

Pohjanmaan opettajan vaalilehdessä keskitytään OAJ:n kevään 2022 valtuustovaaleihin, ja lehdestämme löydät erityisesti tietoa vaaleista ja ehdokkaista. OAJ Pohjanmaan alueyhdistyksen puheenjohtajan Kari Niemisen haastattelusta voit lukea Karin mielteitä OAJ:n kehittämisestä. Kehittämistyö jatkuu, ja tätä työtä myös valtuustoon valittavat valtuutetut ja varavaltuutetut pääsevät pian neljävuotiseksi kaudeksi tekemään.

Ehdokasesittelyiden jälkeen löytyy projektitutkija Samu Kempisen kirjoittamana

tutkittuun tietoon perustuva juttu, jossa vertaillaan opettajien työuupumusta etäopetusjakson aikana alueellisesti. Tämä juttu – kuten moni muukin – löytyy lehdestämme sekä suomeksi että ruotsiksi, koska pyrimme ottamaan huomioon alueemme kaksikielisuuden. Ja mikäli haluat jatkaa keskustelua aiheista tai antaa palautetta lehdestä, tee se vaikkapa OAJ Pohjanmaan Instagram-tilille @oajpohjanmaa kommentoimalla.

Heli Katajamäki
tiedottaja
OAJ Pohjanmaa

Kannen kuvassa Vaasassa vierailneiden mehiläissyöjien parvi. Kuva: Lasse Mäkynen

Vaalit ovat vaikuttamisen paikka

Aänioikeuden käyttäminen on demokratian ydintä. OAJ:ssä jäsenistö voi käyttää äänioikeutta ja henkilökohtaista vaikuttamismahdollisuutta monella tasolla: opettaja- ja paikallisyhdistyksessä yhdistyksen puheenjohtajan ja hallituksen valinnassa sekä alueyhdistyksessä vastaavasti oman yhdistyksen kokousedustajana. Valtakunnan tasolla jäsenellä on mahdollisuus äänestää OAJ:n valtuustovaaleissa.

OAJ:n valtuusto on OAJ:n ylin päättävä elin. Valtuuston tehtäviin kuuluu OAJ:n puheenjohtajan ja hallituksen valinta, jäsenmaksusta päättäminen, talousarvion ja tilinpäätöksen hyväksyminen sekä toimintasuunnitelman ja toimintakertomuksen hyväksyminen. Sopimusneuvottelujen alla valtuusto päättää myös siitä, missä laajuudessa lakkoon voidaan ryhtyä. Lisäksi valtuuston jäsenillä on oikeus tehdä ponsia sekä muutosesityksiä esim. toimintasuunnitelmaan ja talousarvioon, joilla voidaan ohjata OAJ:n toimintaa valtuuston haluamaan suuntaan. OAJ:n valtuusto päättää tietenkin myös OAJ:n sääntömuutoksista.

OAJ:n valtuustovaalit pidetään joka neljäs vuosi, jolloin valitaan 150 valtuutettua. Tänä vuonna valitaan 96 yleissivistävien opettajien edustajaa, joista 8 edustaa FSL:ää, 28 ammatillisen koulutuksen, 23 varhaiskasvatuksen ja 3 yliopiston opettajien edustajaa.

Vaalit järjestetään kahdessa osassa: ennakkoäänestys on 28.2.–14.3.2022 ja varsinaiset äänestyspäivät ovat 4.–5.4.2022. Vaalitulos julkaitaan 8.4.2022, ja se vahvistetaan viimeistään 12.4.2022.

Uusi valtuusto kokoontuu ensimmäisen kerran 9.–11.5.2022, jolloin yhtenä päätettävänä asiana on uuden puheenjohtajan valinta. Nykyinen puheenjohtaja Olli Luukkainen

ilmoitti syysvaltuuston yhteydessä, ettei enää asetu ehdolle tulevana keväänä. Edellinen vastaava puheenjohtajavaali käytiin vuonna 2010, jolloin vaali käytiin neljän ehdokkaan välillä.

OAJ:n valtuutetut toimivat OAJ:n jäsenten linkkinä ja äänenä valtuustossa. Toivon, että keväällä valittavat valtuutetut toimivat aktiivisesti paikallis- ja aluetasolla ja ovat helposti jäsenten ”saatavilla”. Näin toimien OAJ:n perusjäsenten ääni kuuluu myös valtuustossa.

Tutustu tässä lehdessä oleviin ehdokkaisiin, valitse heistä omia näkemyksiäsi parhaiten vastaava ehdokas, käy äänestämässä ja kannusta myös työkaveriasi. Vain äänestämällä voit vaikuttaa, kuka päättää asioistasi OAJ:n valtuustossa.

Kari Nieminen
puheenjohtaja
OAJ Pohjanmaa

Ett val är en chans att påverka

Att använda sin rösträtt utgör kärnan för demokratin. Medlemmarna i OAJ kan använda sin rösträtt och personliga möjlighet att påverka på många plan: vid valet av föreningens ordförande och styrelse i lärarföreningen och lokalavdelningen samt genom att själv vara representant för sin egen förening vid olika möten. På nationell nivå har medlemmen möjlighet att rösta i OAJ:s fullmäktigeval.

OAJ:s fullmäktige är organisationens högsta beslutande organ. I fullmäktiges uppgifter ingår att utse OAJ:s ordförande och styrelse, besluta om medlemsavgifter, godkänna budget och bokslut samt godkänna verksamhetsplan och verksamhetsberättelse. Under avtalsförhandlingarna beslutar fullmäktige även om i vilken utsträckning det är möjligt att gå i strejk. Fullmäktigeledamöterna har dessutom rätt att komma med klämförslag och ändringsförslag till exempel i fråga om verksamhetsplanen och budgeten. Genom dem kan OAJ:s verksamhet styras i den riktning som fullmäktige önskar. OAJ:s fullmäktige fattar naturligtvis även beslut om ändringar i OAJ:s stadgar.

OAJ:s fullmäktigeval ordnas vart fjärde år och i samband med valet utses 150 ledamöter. I år väljs 96 representanter för allmänbildande lärare, av vilka 8 representerar FSL, 28 är representanter för yrkesutbildning, 23 representanter för småbarnspedagogik och 3 representanter för universitetslärare.

Valet ordnas i två delar: förhandsröstningen pågår 28.2–14.3.2022 och de egentliga valdagarna är 4–5.4.2022. Valresultatet offentliggörs 8.4.2022 och fastställs senast 12.4.2022.

OAJ:s nya fullmäktige sammanträder första gången 9–11.5.2022 och i samband med detta väljs en ny ordförande. Nuvarande ordförande

Olli Luukkainen meddelade vid höstens fullmäktigemöte att han inte längre ställer upp som kandidat under våren. Föregående motsvarande ordförandeval ordnades 2010 mellan fyra kandidater.

OAJ:s fullmäktigeledamöter fungerar som länk och röst för OAJ:s medlemmar i fullmäktige. Jag önskar att de fullmäktigeledamöter som väljs under våren verkar aktivt på lokal och regional nivå och att medlemmarna har lätt att nå dem. På så sätt kan även vanliga OAJ-medlemmar göra sin röst hörd i fullmäktige.

Bekanta dig med kandidaterna i denna tidning, välj den kandidat som bäst motsvarar dina åsikter, rösta och uppmuntra även dina kolleger att göra det. Endast genom att rösta kan du påverka vem som fattar beslut i frågor som berör dig.

Kari Nieminen
ordförande
OAJ Österbotten

Taas pääsee äänestämään – käytä äänioikeuttasi OAJ:n valtuustovaaleissa

Tammikuussa pidettiin Suomen ensimmäiset aluevaalit, joissa valittiin aluevaltuustot hyvinvointi-alueille. Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan vaalipiireissä oli kaikkien paras äänestysaktiivisuus. Näissä vaalipiireissä päästiin itse asiassa ainoina vaalipiireinä yli 50 %:n äänestysaktiivisuuteen, mitä pidetään jonkinlaisena mittarina siitä, että vaalit ovat kiinnostaneet, ja että demokratia toteutuu.

Julkisessa keskustelussa sanotaan usein, että puolueita tai äänestäjiä vaivaa vaaliväsymys, jos vaaleja on kovin tiheään. OAJ:n valtuustovaaleissa keväällä 2022 ei puolueilla ole roolia mutta OAJ:n jäsenet pääsevät – taas – äänestämään. Aluevaaleissa äänestämisen tärkeyttä perusteltiin sillä, että on kyse tärkeistä, jokaisen arkea koskevista asioista. Näin varmasti olikin ja tärkeitä ovat myös OAJ:n vaaleissa valittavien valtuutettujen päättämät asiat. Valtuustokausi kestää neljä vuotta, joten senkin vuoksi on tärkeää käyttää äänioikeuttaan ja vaikuttaa itseään koskeviin asioihin.

Tänä keväänä valittavalla valtuustolla on erityisen tärkeä tehtävä, koska ensitöikseen toukokuun kokouksessaan valtuusto valitsee OAJ:lle uuden puheenjohtajan seuraavaksi neljäksi vuodeksi. OAJ:n puheenjohtajilla on ollut tapana pysyä tehtävässään usean kauden ajan ja niinpä edellinen valtuusto, joka on päässyt tekemään uuden puheenjohtajan valinnan on keväällä 2010 valittu valtuusto. Tällöin valittiin Olli Luukkainen, joka ilmoitti viime syksynä, ettei ole enää käytettävissä tehtävään. OAJ:n puheenjohtaja on merkittävä vallankäyttäjä ja

vaikuttaja koulutuksen kehittämiseen ja työmarkkinaratkaisuihin liittyvissä keskusteluissa. Siksi on jokaisen OAJ:n jäsenen kannalta tärkeää päästä vaikuttamaan välillisesti myös puheenjohtajavalintaan oman valtuutetun välityksellä. Puheenjohtajaehdokkaat tulevat esille maaliskuun lopussa ja heille tullaan antamaan näkyvyyttä OAJ:n kanavissa.

On myös muita jäsenen kannalta olennaisia asioita, joista OAJ:n valtuusto päättää. Tällaisena keväänä, jolloin käydään työehtosopimusneuvotteluja, on valtuustolla valta päättää mahdollisista työtaistelutoimista, jos niiden piirissä on merkittävä osa jäsenistöstä. Sopimusratkaisuilla on suora vaikutus jäsenen palkkaan ja työehtoihin. Palkkakuitissa näkyy myös OAJ:n jäsenmaksu, jonka suuruudesta päättäminen on valtuuston käsissä. Viime syksynä valtuusto päätti laskea OAJ:n perimän jäsenmaksun osuutta 0,15 %:lla. Sen seurauksena jäsenmaksu on nyt keskimäärin 1 %. Tulevan valtuuston käsissä on päättää siitä millaiseksi jäsenmaksu jatkossa muodostuu.

Pohjanmaan maakunnissa on siis perinteisesti korkea äänestysprosentti. Auta omalta osaltasi pitämään se korkeana myös OAJ:n valtuustovaaleissa. Ehdokkasiin ja heidän mielipiteisiinsä pääsee tutustumaan tarkemmin vaaliko- neessa, joka on ensimmäistä kertaa käytössä OAJ:n valtuustovaaleissa, ja joka avataan sähköisen ennakoäänestyksen alkaessa 28.2.2022.

Vaaliterveisin!
Juha Makkonen
erityisasiantuntija
OAJ:n järjestöpalvelut

OAJ:n valtuustovaalit ovat jäsenille vaikuttamisen mahdollisuus

Mikä OAJ:n valtuusto on?

OAJ:n valtuustovaaleissa valitaan 150 valtuutettua + 150 varavaltuutettua neljän vuoden toimikaudelle (2022–2026) OAJ:n valtuustoon valmistelemaan ja päättämään koulutuksen, kasvatuksen ja tutkimuksen asioista sekä opettajien edunvalvonnasta.

Valtuusto on järjestön ylin päättävä elin. Valtuusto hyväksyy OAJ:n strategian, toimintasuunnitelman ja linjaa neuvottelutavoitteita, jotka ohjaavat OAJ:n toimintaa. Se valitsee järjestölle puheenjohtajan ja hallituksen sekä hyväksyy järjestön talousarvion vuosittain. Valtuusto päättää järjestön jäsenmaksusuudesta, mahdollisista työtaistelutoimista ja linjaa järjestön toimintaa hyväksytyjen aloitteiden mukaisesti.

Mikä on vaalipiirijako?

OAJ-YSI:n (yleissivistävät opettajien) alueelliset vaalipiirit ovat alueyhdistyksien alueita eli meillä OAJ Pohjanmaan alue. Tämä tarkoittaa sitä, että vaalien tuloslaskenta suoritetaan alueyhdistyksittäin ja meillä laskentakeskuksessa Vaasassa. OAJ Pohjanmaalla on jaossa 6 valtuustopaikkaa ja 6 varapaikkaa yleissivistäville opettajille.

OAO:n, VOL:n, YLL:n ja FSL:n alueellisena vaalipiirinä on koko maa ja näiden koulutusteiden opettajien äänestys tapahtuu kokonaisuudessaan sähköisesti pois lukien OAO:n TOOLiin kuuluvat jäsenet, joilla on myös uurnavaalit. Valtuustopaikat määräytyvät kokonaan äänestyksen perusteella.

Mitä valtuustovaaleissa tapahtuu milloinkin?

15.1.2022	Ehdokasasettelu päättyi
24.1.2022	Ehdokasnumeroiden arvonta
25.2.2022	Alueyhdistyksen vaalilehti ilmestyy Opettaja-lehden välissä (sisältää ehdokkaiden esittelyt ja ehdokasnumerot)
28.2.–14.3.2022	Sähköinen ennakkoäänestys
4.–5.4.2022	Varsinainen äänestys (uurnavaalit YSI ja TOOL)
5.4.2022	Uurnavaalien ääntenlaskenta Vaasan laskentakeskuksessa
8.4.2022	Vaalien tulosten julkistaminen viimeistään
21.–22.4.2022	Uuden valtuuston neuvottelupäivät
9.–11.5.2022	Uusi valtuusto aloittaa toimikautensa kevätkokouksessa

Kuka voi äänestää?

Äänioikeutettu on valtakunnallisen piirin jäsenyhdistyksen tai sen alueyhdistyksen kuuluva jäsenmaksunsa maksanut OAJ:n jäsen (1.1.2022 tilanteen mukaan). Siksi kaikkia jäseniä kehoitettiin tarkistamaan jäsentietonsa.

Mistä saa tietoa ehdokkaista?

Kaikki OAJ valtuustoehdokkaat koostetaan OAJ:n vaalikoneeseen ja vaaligalleriaan. Voit tutustua galleriaan osoitteessa oaj.fi/valtuustovaalit. OAJ:n vaalikone avataan 28.2.2022.

Alueyhdistys kokoaa kaikkien ehdokkaiden nimet ja ehdokasnumerot vaalilehteen, minkä lisäksi vaalilehdestä löytyy kuvansa ja esittelynsä lähettäneiden ehdokkaiden esittelyt. Vaalilehti jaetaan Opettaja-lehden välissä 25.2.2022 sekä lähetetään sähköisesti paikallisyhdistyksille. Paikallisyhdistykset jakavat sitä sitten omille jäsenilleen. Vaalilehteen voi tutustua myös alueyhdistyksen nettisivuilla www.oajpohjanmaa.fi.

Vaalilehden paperiversiota voi kysellä järjestöassistentti Niina Suokkaalta sähköpostitse osoitteesta niina.suoka@oajpohjanmaa.fi. OAJ Pohjanmaan Facebook- ja Twitter-sivuilla kerrotaan kaikkien alueen ehdokkaiden nimet ja ehdokasnumerot ja jaetaan vaalilehden esittelyt.

VALTUUSTO- VAALIT 2022

Miten voin äänestää?

Helpoin tapa äänestää on äänestää ennakoon sähköisesti 28.2.–14.3.2022. Sähköinen äänestäminen tapahtuu OAJ:n sivujen kautta, josta löytyy tarkempaa tietoa (oaj.fi/valtuustovaalit). Tieto äänestämisestä jää järjestelmään eikä jäsen voi äänestää toiseen kertaan. Uurnavaalin vaaliluettelosta löytyy tieto siitä, onko jäsen äänestänyt ennakoon.

YSI:läiset voit äänestää myös oman paikallisyhdistyksesi järjestämässä vaalissa perinteisellä vaalilipulla uurnavaaleissa (YSI). Vastaavasti toimivat OAO:n TOOL:n jäsenet. Uurnavaalit järjestetään 4.–5.4.2022. Muistathan, että voit äänestää sillä koululla, joka on jäsentiedoissasi merkitty toimipisteeksi.

Miten paikallisyhdistysten tulee ottaa huomioon äänestysjärjestelyissä?

Yhdistyksissä, joissa järjestetään uurnavaali, on nimettävä valtuustovaaliasioista vastaava ryhmä tai vastuuhenkilö, joka huolehtii yhdistyksiin toimitettavan vaalimateriaalin jakelusta ja tiedottaa äänestysjärjestelyistä sekä vastaa muista vaalien toteutukseen paikallistasolla liittyvistä kysymyksistä.

Alueyhdistys järjestää paikallisille vaalien vastuuhenkilöille koulutuksen viimeistään maaliskuussa. Koulutuksessa jaetaan tarkat tiedot ja tarvittavat materiaalit OAJ valtuustovaalien uurnavaalin toteuttamisesta paikallisyhdistyksissä (YSI ja TOOL). Vaalikoulutuksista tulee paikallisyhdistyksille erillinen tiedote.

Mistä saa tietoa kuka pääsi valtuustoon?

Vaalin tulos julkaistaan 8.4.2022 OAJ:n verkkosivuilla. Valtuustoon valituille valtuutetuille lähetetään erikseen tieto valinnasta.

Niina Suokas, vaalisihteeri (YSI)

Haastateltavana OAJ Pohjanmaan puheenjohtaja Kari Nieminen

Visiointia OAJ:n kehittämisestä

OAJ Pohjanmaan puheenjohtaja
Kari Niemisellä on pitkä kokemus järjestötyöstä OAJ:ssa. Hän on ollut vuodesta 2006 OAJ:n valtuutettuna, vuosina 2018–2022 hän on ollut OAJ:n hallituksen jäsen ja tulo- ja palkkapoliittisen toimikunnan puheenjohtaja. Edellisellä nelivuotiskaudella Kari oli hallituksen varajäsenen ja tulo- ja palkkapoliittisen toimikunnan jäsen. Näissä valtuustovaleissa Karia ei kuitenkaan ehdokkaana nähdä, joten nyt vielä meneillään oleva valtuustokausi jää ainakin

näillä näkymin hänen viimeiseksi kaudekseen. Tässä tammikuun puolivälissä tehdyssä haastattelussa Kari kertoo kokemuksistaan edellisestä valtuustokaudesta ja ajatuksiaan tulevasta.

Miten kuvailisit valtuustokautta 2018–2022?

– Edellinen valtuustokausi oli tosi poikkeava. Poikkeavan siitä teki korona ja siihen liittyvä etätyöskentely. Kun oikein miettii, niin puolet valtuustokaudesta on ollut etänä. Lisäksi valtuustokaudella oli isona tavoitteena ammattijärjestön uudistaminen, jota käsiteltiin normaalien valtuustoasioiden lisäksi.

Kerro ammattijärjestön uudistamisprosessista.

– Se oli iso urakka, ja tavoitteet olivat hyvät. Jos uudistus olisi mennyt siinä laajuudessa läpi, se olisi ollut tosi kova juttu. Rima oli tosi korkealla, ja floppi tuli, jos ajattelee vain tulosta. Ajatus yhteisestä opettajuudesta jäi vielä puheen tasolle. Kun menttiin päätöksentekoon, moni meni siilipuolustukseen, jolloin pelko muutoksesta otti valtaa. Ehkä mukana oli jonkinasteista epäluuloa, miten toiminta olisi jatkunut suunnitelluilla uudistuksilla. Onhan uudistaminen pimeässä kulkemista eikä voi tietää, mihin se lopulta vaikuttaa. Ja kun mietitään isoa kuvaa, sen alle saat- taan jäädä pieniä tärkeitä asioita, jotka menevät ikään kuin sen ison kuvan, pesuveden mukana. Ja vaikka uudistusta valmisteltiin pitkään, lopussa tuli kuitenkin tietynlainen kiire siitä, ettei pystytty tarkasti määrittelemään, mitä ne muutokset olisivat käytännössä tarkoittaneet. Ja silloin oli monelle helpompi sanoa ei koko uudistukselle.

Miten sinä suhtauduit muutoksiin?

– Jos mietin alueyhdistyksen vinkkelistä, en ollut muutosta vastaan mutta muutoksen vie- misen tavoista olin eri mieltä. Meillä on alueyhdistyksiä, jotka olisivat halunneet tehdä suun-

OAJ Pohjanmaan puheenjohtaja Kari Nieminen.
Kuva: Mea Nordberg

niteltuja muutoksia omaan toimintaansa. Ja nyt päätettiin, että näitä suunniteltuja muutoksia voivat halukkaat alueyhdistykset kokeilla. Joustavuuden nimissä pitäisi olla erilaisia, tapauskohtaisia ratkaisuja. Esimerkiksi paikallisyhdistyksen mallisäännöissä lukee, että sen on kuuluttava alueyhdistykseen. Silti osa paikallisyhdistyksistä ei alueyhdistykseen kuulu.

– Tarvitaan enemmän ymmärrystä, kunnioitusta, arvostusta ja avoimuutta, mitkä ovat nyt hivenen heikolla tolalla. Mutta on hyvä tiedostaa ongelmat ja nostaa ne pöydälle, jotta niitä voidaan ratkoa. Kaikkien olisi myös nähtävä omien kupliensa ulkopuolelle. OAJ:n pitäisi esimerkiksi tarjota tasa-uoalista palvelua eri alueille ja eri opettajaryhmille. Vaikutti myös siltä, että päätöksentekijät olivat kyllä myönteisiä aina siihen saakka, kunhan suunniteltu muutos ei vaikuta omaan porukkaan. Sehän on ihan normaalia muutosvastarintaa, ja silloinhan ei konsensusta löydetä.

– Valtuusto päätti, että opiskelijat eivät saaneet äänivaltaisia edustajiaan valtuustoon. Opiskelijoiden kohtelu oli käsittämätöntä. Hyväksyn tietysti päätöksen, mutta olen pettynyt. Koko ajan puhutaan siitä, että mistä löytyy tulevaisuudessa tarvittaville paikoille tekijöitä. Ei meillä ole siihen varaa, että tulevaisuuden päättäjiä ja toimijoita ei oteta mukaan. Se on tosi tärkeä asia. Ammattiyhdistystoiminta on ylipäänsä hieman laskusuhdanteessa. Näen tällä päätöksellä olleen suuremman merkityksen tulevaisuuden kannalta kuin että se pelkästään liittyisi siihen, ketkä voivat osallistua päätöksentekoon valtuustossa.

Mitä ajattelet koulutuksen roolista yhteiskunnassa?

– Olen siinä suhteessa visioija, että mietin isompaa kuvaa. Olen sanonut opetuksen leikkaamisesta tai resurssien kaventamisesta, että ne lapset jotka syntyvät tänä vuonna, menevät vuosikymmenen lopussa kouluun ja parin vuosikymmenen jälkeen siirtyvät työelämään. Nämä ratkaisut mitä nyt tehdään, vaikuttavat tämän vuosisadan loppuun asti. Se on se aikaperspektiivi mitä tulisi miettiä.

– Mutta kasvatuksen ja opetuksen järjestäjät eli kunnat, kuntayhtymät ja vastaavien järjestäjien päättäjät miettivät vain tätä vuotta. Ei ole Suomen tasoista yhteisymmärrystä siitä, että koulutukseen pitäisi satsata. Puhutaan, ettei ole työvoimaa ja sivuutetaan se, että menneisyydessä on tehty puutteellisia koulutusratkaisuja. Korjaamisen voi tehdä nopeasti mutta vaikutukset näkyvät vasta pitkän ajan kuluttua.

– Koulutukseen satsaaminen on arvovalinta. Hyvällä kasvatuksella ja koulutuksella taataan osajia työelämään. Hyvinvointiyhteiskunta pyörii työelämän osajilla ja heidän työpanoksellaan. Kasvatukseen ja koulutukseen panostaminen lisää myös lasten, nuorten, perheiden ja koko yhteiskunnan hyvinvointia. Eurot, jotka nyt satsataan kasvatukseen ja koulutukseen, tuottavat ”osinkoja” tulevaisuudessa.

– Myös oppimisesta tiedetään, että jälkikäteen oppimisen paikkaaminen on lähes mahdotonta. Kasvatuksen ja koulutuksen riittämättömät resurssit aiheuttavat moninkertaisesti maksavia ongelmia yksilöille ja erityisesti yhteiskunnalle tulevaisuudessa.

Miksi et lähde enää valtuutetuksi?

– Olen ollut pitkään valtuustossa, ja tämä viimeisin valtuustokausi oli raskas. Korona-aika ja isot asiat tekivät valtuustokaudesta raskaan, ja nyt on aika hengähtää ja antaa vähän tilaa muille valtuustotyöhön. Minun on pian ajankäytöllisesti mahdollisuus keskittyä paremmin jäljellä jääviin tehtäviin, kuten pääluottamusmiehen ja alueyhdistyksen puheenjohtajan tehtäviin. Alueyhdistyksen puheenjohtajana saan tietoa OAJ:n valtuuston päätöksistä OAJ:n ja alueen valtuutettujen kautta. Vuodet valtuustotyössä ovat luoneet hyvät verkostot. Voin soittaa ja kysellä. On itsestä kiinni, kuinka kartalla on.

Miten sinä kehittäisit OAJ:n järjestö-rakennetta ja valtuustotyöskentelyä?

– Seuraavasta puheenjohtajasta ja valtuustosta on kiinni, otetaanko järjestö rakenneuudistus uudelleen

työpöydälle. OAJ:n järjestörakenteen muuttaminen on haasteellista, mikä tuli ilmi viime valtuustokaudella. Oma ajatus on, että nyt olisi viisautta ottaa aikalisä asiaan ja otettaisiin tästä nykyisestä rakenteesta tehoja irti. Kun itse rakennetta ei päästy muokkaamaan, niin toimintaa voidaan kyllä tehostaa.

– Paikallisyhdistykset, jotka ovat lähimpänä jäseniä, voisivat ottaa pienen askeleen eteenpäin suhteiden luomisessa kasvatuksen ja koulutuksen järjestäjiin (kuntien kaupunkien ja koulutuskuntayhtymien ym. päättäjiin). Tämä on paikallisyhdistysten tärkeää koulutuspoliittista vaikuttamistyötä, jolla vaikutetaan paikallisiin resursseihin. Tätä ei kukaan muu tee. Vaikuttamistyö on sitkeysalaji. Tekemättömällä vaikuttamistyöllä on aina nollavaikutus, tehdyllä työllä on aina vaikutusta.

Moni on kysynyt myös puheenjohtaja-ehdokkaaksi. Millaisia ajatuksia se herättää?

– OAJ:n puheenjohtajuus ei ole koskaan ollut minulle mikään tavoite, asia, johon olisin pyrkinyt. Nyt olen saanut yhteydenottoja asiasta, aluksi kyselyt hämmensivät. Olen pohtinut asiaa itseni ja läheisten kanssa. Ajattelen, että vahvuksiini kuuluu opettajan työn tunteminen varhaiskasvatuksesta vapaaseen sivistystyöhön, sopimusten ja edunvalvonnan sekä neuvottelutoiminnan osaaminen ja järjestötoiminnan tunteminen niin paikallisella, alueellisella kuin valtakunnallisella tasolla. Minulla on pitkä kokemus myös monipuolisesta edunvalvontatyöstä. Matematiikan opettajan taustalla talousluvut ja kokonaisuuksien hahmottaminen luonnistuu. Päätöstä ehdokkuudestani en ole vielä tehnyt tämän haastattelun tekemisen aikaan.

**Haastattelu (20.1.2022) ja teksti:
Heli Katajamäki**

Jussi Maijala

Keskusteleva ja kuunteleva kehittäjä.

EI hankehumpalle ja vuosityöajalle,
KYLLÄ resursseille ja riviopettajan kuulemiselle!

Opinto-ohjaaja, historian ja yhteiskuntaopin opettaja
lukiossa ja yläkoulussa.

Paikallisyhdistyksen varapuheenjohtaja.
POPO:n jäsen. Kaupunginvaltuutettu.

Perus-, lukio- ja erityisopetuksen
vaaliliitto

”Asiantuntijoina ajassa!”

2 Anders Holmberg
Lehtori/KM
Kokkola

3 Jussi Maijala
Opinto-ohjaaja, opettaja
Alavus

4 Pia Latomäki
Erityisluokanopettaja, luottamusmies
Lapua

5 Maija Huuki-Anthopoulou
FM, apulaisrehtori
Kannus

6 Jaakko Syrjänen
Apulaisrehtori LitM
Kauhajoki

Perusopetuksen vaaliliitto

**”Yhdessä saamme
enemmän aikaan”**

7 Paula Kotirinta
Luokanopettaja, pääluottamusmies/KM
Kurikka

8 Kyösti Pihlajamäki
Luokanopettaja/KM
Alajärvi

9 Tiina Hagström
Luokanopettaja, pääluottamusmies
Kokkola

2 Anders Holmberg

Lehtori/KM
Kokkola

Olen perusopetuksen aineenopettaja, mutta minulla on myös kokemusta luokanopettajan työtehtävistä. Olen toiminut työsuojelu-

valtuutettuna vuodesta 2006 alkaen. Minulla on laaja kokemus sisäilmaongelmien ja oppilaitosturvallisuuden hallinnasta. Olen tottunut tarttumaan epäkohtiin ja puolustamaan edustettavien oikeuksia. OAJ:n valtuustossa voin käyttää asiantuntemustani vaikuttaakseni opetustyössä jaksamiseen ja työhyvinvoinnin edistämiseen.

3 Jussi Maijala

Opinto-ohjaaja, opettaja
Alavus

Opinto-ohjaaja, historian ja yhteiskuntaopin opettaja lukiossa ja yläkoulussa. Paikallisyhdistyksen varapuheenjohtaja. Pohjanmaan opinto-

ohjaajien jäsen. Jo kolmatta kautta ajan asiaamme kaupunginvaltuustossa. Siellä olen vaatinut opettajien mielipiteen huomioimista. Valtuustoaloitteissani olen ehdottanut koulutuksen lisäämistä ja koulujen turvallisuuden kehittämistä. Olen toiminut lautakunnissa ja Sedun valtuustossa. Nyt olen Sedun tarkastuslautakunnan varajäsen.

4 Pia Latomäki

Erityisluokanopettaja,
luottamusmies
Lapua

Olen Puuhakas, Innokas ja Aito. Tunnen opettajan työn ilot ja ongelmat laajalti eri luokka-asteilta, myös luottamusmiehen

tehtävän näkökulmasta. Opettajan tulee voida keskittyä kasvattamiseen, opettamiseen ja toistemme kohtaamiseen, ei paperin pyörittelyyn. Ilo osaksi arkea! OAJ:n valtuutettuna sekä OAJ Pohjanmaan alueasiantuntijana olen valmis hyödyntämään yhteistyöverkostoja kaikkien opettajien hyväksi. Tehdään yhdessä töitä yli koulu- ja kuntarajojen!

5 Maija Huuki-Anthopoulou

FM, apulaisrehtori
Kannus

OAJ-valtuutettu (2018–2022), JUKOn pääluottamusmies, aineenopettaja ja apulaisrehtori Olen pitkän linjan ammattiyhdistystoimija. Olen

OAJ-valtuutettu nyt väistyvässä valtuustossa. Olen ollut pääluottamusmies 20 vuotta ja olen paikallisyhdistyksen hallituksen jäsen. Koulutukseltani olen historian ja yhteiskuntaopin opettaja. Työurani olen tehnyt sekä yläkoulussa että lukiossa. Toimin tällä hetkellä apulaisrehtorin virassa. Tavoitteitani on parantaa opettajien asemaa ja työn arvostusta. Koulutuksen järjestämisen on säilyttävä kunnilla!

6 Jaakko Syrjänen Apulaisrehtori LitM Kauhajoki

LitM, apulaisrehtori,
vs. rehtori Kauhajoen
yhteiskoulussa. Olen ollut
7 v pääluottamusmiehenä,

3 kautta OAJ-valtuustossa. Opo-vaimo, 2 aikuista
tytärtä. Lukeminen, kotoilu, mailapelit
ovat lähellä sydäntä. Maailma ympärillä
muuttuu, opetuksen on myös muututtava.
Vuosityöaika ei edennyt, etenisikö jokin muu
palkkausjärjestelmä? Johtamisella järkeä töihin,
työhyvinvointia unohtamatta. Pari edellistä
OPSia sössitty, olisikohan seuraava paree?

7 Paula Kotirinta Luokanopettaja, pääluottamusmies/KM Kurikka

KM, lo, plm, OAJ-valtuutettu;
OAJ Pohjanmaa, siht. ja YSI-
jaoston p.j.; OPY Kurikka,
siht.; Pohjanmaan lo-hallitus, jäsen
Olen kokenut OAJ-toimija. Takana on noin
30 vuotta edunvalvontaa eri muodoissa

paikalliselta tasolta aina valtakunnan tasolle
saakka. Olen sitoutunut jatkamaan myös OAJ:n
valtuustossa. Anna äänesi aktiiviselle tekijälle!
Nykytilanteessa on tärkeää, että työolosuhteet
ovat mahdollisimman turvalliset. Yhteistyöllä
yli koulu- ja kuntarajojen saamme aikaan
parempaa arkea opetuslalle. Palkkausta täytyy
edelleen kehittää vastaamaan työn vaativuutta.
Hyvinvoiva opettaja jaksaa antaa parastaan.
Äänestämällä jokainen voi vaikuttaa!

8 Kyösti Pihlajamäki Luokanopettaja/KM Alajärvi

Olen 55-v. kaksoiskelpoinen
(historia) luokanopettaja. Olen
töissä Soinin yhtenäiskoululla.
Kotoisin olen Alajärveltä.

Toimin luottamustehtävissä OAJ:n valtuustossa,
Soinin opyssä (pj/plm), OAJ Pohjanmaan,
Lehtimäen osuuspankin ja OKKA-säätiön
hallituksessa. Kokemusta myös mm. kunnallisista
luottamustehtävistä. Vapaa-ajalla: kuntoliikuntaa,
avantouintia ja kotitilan töitä. Kannatan
palkkaohjelmaa turvaamaan ansiokehitystämme
jatkossakin. Motto: ”Resursseja perustyyöhön!”

9 Tiina Hagström Luokanopettaja, pääluottamusmies Kokkola

Olen kokenut ja
aktiivinen OAJ-toimija
sekä paikallisella että
alueellisella tasolla. Pääluottamusmiehenä

tunnen erityisesti perusopetuksen ja
lukion haasteet. Olen sitoutunut opettajien
aseman parantamiseen sekä koulutuksen
kehittämiseen. Opettajien ja rehtoreiden
palkkataso pitää saada monivuotisella
palkkaohjelmalla vastaamaan todellista
työmäärää ja työn haastavuutta. Äänestä
innostunutta ja yhteistyökykyistä opettajien
puolestapuhujaa!

FSL:s valkrets

OAJ:s fullmäktigeval 2022

Utan valförbund

10 Martin Ahlskog
Rektor/GIM
Nedervetil

11 Nancy Bäck
Lektor i historia/samhällslära
Karleby

VOL:n vaalipiiri

OAJ:n valtuustovaalit 2022

Pohjanmaan kautta -vaaliliitto ”Voimaa vakasta”

2 Maarit Marjusaari
Päiväkodin johtaja/palvelupäällikkö
Kokkola

4 Monika Koivumäki
Varhaiskasvatuksen opettaja,
Pääluottamusmies
Vaasa

3 Maaret Siltanen
Varhaiskasvatuksen opettaja
Seinäjoki

2 Maarit Marjusaari

Päiväkodin johtaja/
palvelupäällikkö
Kokkola

Maarit Marjusaari,
päiväkodin johtaja
Kokkolasta. Valmistuin
lastentarhanopettajaksi 1992. Olen

työskennellyt vaka-opettajana, johtajana ja
nyt myös palvelupäällikkönä. Kokemusta
järjestötyöstä löytyy: Varhaiskasvatuksen
opettajayhdistyksen pj. Paikallisyhdistyksen
hallituksen jäsen ja varapj. VOL:n hallituksen
jäsen. VOL:n järjestötyöryhmä. OAJ
Pohjanmaan vaka-jaoston jäsen. Minulla on
vahva halu vahvistaa varhaiskasvatuksen
asemaa yhteisessä järjestössä.

3 Maaret Siltanen

Varhaiskasvatuksen
opettaja
Seinäjoki

Toimin varhaiskasvatuksen
opettajana ja luottamus-
miehenä Seinäjoen kaupungissa.

Koulutukseltani olen sosionomi ja olen
suorittanut 2003 opinnot esiopetuspäteväksi.
Viime kausi oli ensimmäinen kauteni OAJ
valtuustossa. Viime vuoden paras saavutus
oli, kun varhaiskasvatuksen opettajat
siirrettiin OVTES-sopimukseen. Haluan
vaikuttaa varhaiskasvatuksen opettajan
palkkakehitykseen ja työehtoihin.

4 Monika Koivumäki

Varhaiskasvatuksen
opettaja, pää-
luottamusmies
Vaasa

Olen vaasalainen vaka-
opettaja ja pääluottamus-
mies, työuraa takana yli 26 vuotta.
Valtuustotyöhön olen päässyt osallistumaan

jo kolmella kaudella. Toimin aktiivisesti
OAJ Pohjanmaan alueyhdistyksessä
ja vaka-jaostossa. 10 vuoden kokemus
luottamusmiehenä antaa eväitä
valtakunnalliseen päätöksentekoon.
Toimiminen varhaiskasvatuksen
puolestapuhujana onnistuu osallistumalla,
verkostoitumalla sekä asioihin
perehtymällä yhteistyössä muiden
opettajien kanssa.

SMOL-vaaliliitto

**"Musiikin voimalla
valtuustoon"**

20 Marja-Leena Tuomola
Huilunsoiton opettaja
Seinäjoki

TOOL-vaaliliitto

**"Tool edistää tekniikan
ja liikenteen etuja"**

28 Heikki Heiskanen
lehtori, DI
Seinäjoki

AO-KEA-KSOLLI-vaaliliitto

"Ammatillisten asialla"

50 Marjut Levoska
opettaja/Terveystieteiden maisteri
/psyk.sh
Kokkola

58 Jussi Kuoppala
Päätoiminen työsuojeluvaltuutettu
- Logistiikan tuntiopettaja
Seinäjoki

20 **Marja-Leena Tuomola**
Huilunsoiton
opettaja
Seinäjoki

Olen huilunsoiton
opettaja ja muusikko

Seinäjoelta. Olen SMOL:n vaaliliiton ehdokas. Opetan Etelä-Pohjanmaan musiikkiopistossa, joka on yksityinen oppilaitos. Olen työsuojeluvaltuutettu ja paikallisyhdistyksemme puheenjohtaja. Molempia tehtäviä olen hoitanut yli 10 vuotta. SMOL:n sloganin mukaan tavoitteeni on: Sävelet musiikiksi, oppiminen lentoon.

28 **Heikki Heiskanen**
lehtori, DI
Seinäjoki

Olen 55-vuotias pitkän uran lehtorina SeAMK:ssa tehnyt DI. Työkuvaan kuuluu myös opiskelijoiden opinto-ohjaus. Toimin TOOL

Seinäjoen pj:na sekä valtakunnallisen TOOLin, OAJ:n Seinäjoen ammattikorkeakoulun paikallisyhdistyksen ja OAJ:n Pohjanmaan alueyhdistyksen hallituksen jäsenenä. Kesäisin nautin mummonmökin työleiristä, puutarhanhoidosta sekä hyötyliikunnasta metsässä sienestäen. Valtuutettuna tulen toimimaan meidän hyväksi motolla ”Otan asioista selvää ja teen parhaani”.

58 **Jussi Kuoppala**
Päätoiminen
työsuojelu-
valtuutettu,
logistiikan pt
tuntiopettaja
OAJ:n Sedun
opettajien
paikallisyhdistys ry
Seinäjoen koulutuskuntayhtymä Sedu
Seinäjoki

Slogan: Yhteistyöllä ammatillisen koulutuksen puolesta! Ensimmäinen, varsin opettavainen, OAJ:n valtuustokausi on takana ja toinen tavoitteena. Laaja kokemus edunvalvonnasta luottamusmiehenä ja työsuojeluvaltuutettuna. Lisäksi kattaus edunvalvontaa valtakunnan tasolla AO:n hallituksen varajäsenenä, eri toimijana alue-, paikallis- ja opettajayhdistyksessä. Terveellinen, turvallinen ja tasa-arvoinen työympäristö on perusoikeutemme!

Mitkä tekijät selittivät opettajien työuupumusta etäopetusjakson aikana?

Teksti: Samu Kemppinen, projektitutkija, Vaasan yliopisto

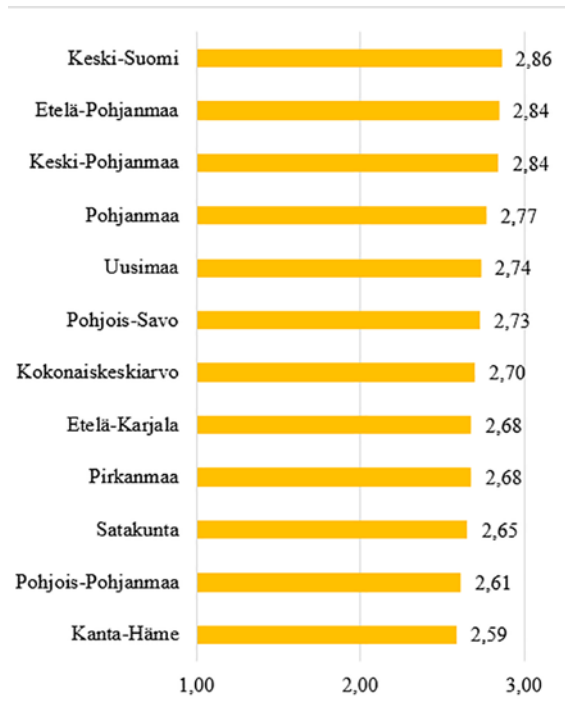
Pohjanmaalaiset opettajat eivät eronneet muiden alueiden opettajista työuupumuksen suhteen ja samat tekijät selittivät opettajien työuupumusta alueesta riippumatta. Työuupumusta vahvimmin selittävät tekijät olivat koettu stressi, työyksinäisyys sekä työn määrälliset vaatimukset.

Poikkeusolojen aikana opettajat joutuivat sopeutumaan nopeasti uudenlaiseen tilanteeseen, mikä saattoi aiheuttaa opettajille ylimääräistä kuormitusta. Työn kuormituksen lisääntyminen, osaamisvaatimusten kasvaminen ja tarve opetustavan muutokseen on voinut lisätä opettajien työuupumusta. Uusien virusvarianttien ilmaantuminen voi jatkossakin vaatia osittaisia siirtymiä etäopetukseen, jolloin etäopetusjaksolta saatuja kokemuksia kannattaa hyödyntää. Tässä artikkelissa tarkastellaan opettajien työuupumusta selittäviä tekijöitä etäopetusjakson ajalta. Aineisto kerättiin keväällä 2020 verkkolomakkeella OAJ:n paikallisjärjestöistä ja vastauksia saatiin yhteensä 1348. Aineisto sisältää opettajia eri koulutustasoilta ja erilaisista rooleista opetustyössä. Ammattinimikkeiden perusteella hieman yli puolet (54 %) kyselyyn vastanneista opettajista oli peruskoulun opettajia, lähes viidesosa (19 %) toisen asteen opettajia ja 13 % erityisopettajia. Loput 14 % vastaajista olivat korkeakoulun tai aikuiskoulutuksen opettajia, rehtoreita ja opinto-ohjaajia.

Alueellisia eroja ei esiintynyt työuupumuksessa

Aluksi tarkastellaan työuupumuksen keskiarvoja maakuntien välillä. Työuupumuksen indikaattoreita mitattiin asteikolla 1–6, jossa suurempi luku-

arvo kuvaa suurempaa työuupumuksen määrää. Kuvio 1 voidaan nähdä, että työuupumuksen keskiarvoissa maakuntien välillä oli havaittavissa vain hyvin pieniä eroja, jotka eivät olleet tilastollisesti merkitseviä. Pohjanmaalaiset opettajat eivät siten eronneet työuupumuksen tason perusteella muiden maakuntien opettajista. Työuupumuksen keskimääräinen taso koko aineistossa oli 2,70. Maakuntien välisessä vertailussa ovat mukana vain ne maakunnat, joista kyselyyn saatiin tilastollisen vertailun kannalta riittävästi vastaajia. Maakunnista eniten vastaajia oli Pirkanmaalta (31 %), Pohjois-Pohjanmaalta (13 %), Pohjois-Savosta (11 %) ja Pohjanmaalta (9 %).

KUVIO 1: Alueelliset erot työuupumuksessa

ETÄTYÖKOMPASSI

Opettajien työuupumusta selittävät tekijät

Lineaaristen regressiomallien perusteella etäopetusjakson aikana opettajien työuupumusta selittivät vahvimmin opettajien kokema stressi, työyksinäisyys ja työn määrälliset vaatimukset. Stressiä pidetään työuupumukseen johtavana tekijänä, joten stressin voimakas yhteys työuupumukseen vastaa aiempia oletuksia. Vastaavasti työn määrällinen kuormitus on oletettavasti yhteydessä työuupumukseen. Työyksinäisyyden rooli opettajien etätyöjakson aikana ilmenevän työuupumuksen toiseksi vahvimpana selittäjänä on puolestaan yllättävämpi tulos. Suurempi määrä stressiä, määrällisiä vaatimuksia sekä työyksinäisyyttä ennustivat suurempaa työuupumusta. Työuupumusta ennusti etätyökontekstissa myös yleinen yksinäisyys, jolla oli työyksinäisyydestä riippumaton yhteys työuupumukseen. Enemmän yleistä yksinäisyyttä kokeneet kokivat myös enemmän työuupumusta. Lisäksi huolestuneisuus oppilaista sekä korkeammat osaamisvaatimukset ennustivat suurempaa työuupumusta. Esihenkilöltä saatu tuki sen sijaan ennusti vähäisempää työuupumusta.

Taustatekijöistä sukupuoli ja parisuhde-tilanne eivät olleet yhteydessä työuupumukseen. Ikä ja työsuhteen tyyppi puolestaan olivat yhteydessä työuupumukseen. Nuoremmat opettajat olivat uupuneempia kuin vanhemmat opettajat ja vakituisessa työsuhteessa olleet olivat uupuneempia kuin määräaikaisessa työsuhteessa olleet. Etäopetusjakson aikana nuorille opettajille näyttäisi kerääntyneen enemmän työuupumusta, mikä voi kuvata opettajauran alkutaipaleen haastavuutta sekä uutta sopeutumistarvetta etäopetukseen. Etäopetukseen siirtyminen vaatikin opettajilta joustavuutta ja tuntisuunnitelmien uudelleenmuotoilua. Kaikkien tarkasteltavien selittävien tekijöiden yhteydet olivat samanlaisia Pohjanmaan ja muiden maakuntien välillä.

Kaiken kaikkiaan tämä opettajien työuupumuksen selitysmalli pystyy selittämään noin 58 % työuupumuksessa ilmenevästä vaihtelusta. Näin ollen joitakin työuupumusta selittäviä tekijöitä jää kuitenkin tämän mallin ulkopuolelle. Etäopetuksessa työuupumukseen näyttää olevan vahvasti yhte-

ydessä tyypillisten tekijöiden, kuten stressin ja työn määrällisen kuormituksen, lisäksi myös työkyseisyys. Työkyseisyyteen kannattaakin kiinnittää huomiota etätyökon- tekstissa ja pyrkiä pitämään yhteyttä kolle-

goihin myös etäopetuksen aikana. Lisäksi työn kuormittavuuden ja stressaavuuden vähentäminen sekä esihenkilöltä saadun tuen lisääminen voisi parantaa opettajien työhyvinvointia.

Tutkimushankkeesta

Työkyseisyystutkimushankkeessa tutkimuskohteena ovat työkyseisyyden syyt ja seuraukset sekä työkyseisyyden mahdolliset riskiryhmät. Hankkeessa tuotetaan uutta tietoa työkyseisyydestä etätyössä ja kehitetään toimintamallia työkyseisyyden ehkäisemiseksi. Työkyseisyystutkimushanke on jatkoa LEADIS-tutkimushankkeelle, jossa tutkittiin laajasti etätyön johtamista ja työhyvinvointia etätyössä. Tutkimushankkeesta ja sen edistymisestä tiedotetaan Etätyökompassi-sivustolla <https://sites.uwasa.fi/etatyokompassi/>.

Opettajien etätyöstä on julkaistu kuvaileva raportti, joka löytyy Vaasan yliopiston julkaisuista. Hankkeen tieteellisenä johtajana toimii professori Liisa Mäkelä ja vastuullisena projektitutkijana Jussi Tanskanen.

Tanskanen, J., Kemppinen, S., Mäkelä, L., Kangas, H. & Pensar, H. (2021). Opetusalan ammattilaisten kokemuksia etätyöhön siirtymisestä COVID-19-pandemian vuoksi. Vaasan yliopiston raportteja 19, Vaasan yliopisto.

Vilka faktorer förklarar lärarnas utmattning under distansundervisningen?

Text: Samu Kemppinen, projektforskare, Vasa universitet

Översättning: FM Jenni Roth

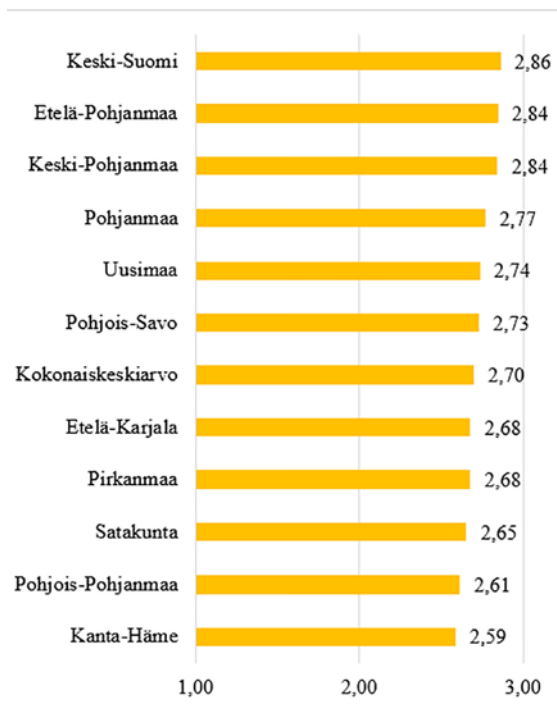
De österbottniska lärarna skiljer sig inte från lärare på andra håll i landet i fråga om utmattning, och samma faktorer förklarade lärarnas utmattning oberoende av område. De faktorer som upplevts förklara utmattning starkast är upplevelsen av stress, ensamhet och kraven på arbetsmängd.

Under undantagsförhållandena var lärarna tvungna att anpassa sig snabbt till den nya situationen, vilket kunde orsaka mer belastning. Den ökade belastningen, de ökade kraven på kunskande och behov att ändra undervisningssättet har kunnat öka lärarnas utmattning. Uppkomsten av nya virusvarianter kan fortfarande kräva delvis övergång till distansundervisning, och då är det bra att utnyttja de erfarenheter som tidigare distansundervisningsperioder fört med sig. I denna artikel undersöks faktorer som förklarar lärarnas utmattning under distansundervisningsperioden. Materialet samlades in under våren 2020 genom en webblänk från OAJ:s lokalavdelningar. På enkäten svarade sammanlagt 1 348 personer. Materialet omfattar svar från lärare på olika utbildningsnivåer och med olika roller i undervisningsarbetet. Baserat på yrkesbenämningarna var drygt hälften (54 %) av de lärare som svarat på enkäten lärare i grundskolan, nästan en femtedel (19 %) lärare på andra stadiet och 13 % speciallärare. Resten, 14 %, av de som svarat var lärare på högskolenivå eller inom vuxenutbildningen, rektorer och studiehandledare.

Inga regionala skillnader i fråga om utmattning

Först granskas genomsnittssiffror för utmattning

mellan landskapen. Indikatorer på utmattning mättes på skalan 1–6, där en högre siffra beskriver en större utmattning. Figur 1 visar att det förekom endast väldigt små skillnader i genomsnittet mellan landskapen och att de inte hade någon statistisk betydelse. Baserat på utmattningsnivån skilde sig österbottniska lärare inte från lärare i andra landskap. Den genomsnittliga nivån på utmattning i hela materialet var 2,70. I en jämförelse mellan landskapen ingick endast de landskap där antalet svarande var så stort att det räckte till för en statistisk jämförelse. Av landskapen kom flest svarande från Birkaland (31 %), Norra Österbotten (13 %), Norra Savolax (11 %) och Österbotten (9 %).

FIGUR 1: Regionala skillnader i utmattning

Faktorer som förklarar lärarnas utmattning

Baserat på linjära regressionsmodeller förklarades lärarnas utmattning under distansundervisningsperioden starkast av den upplevda stressen, ensamheten och kraven på arbetsmängd. Stress anses vara en faktor som leder till utmattning och dess kraftiga samband med utmattning motsvarar tidigare antaganden. På motsvarande sätt har en belastande arbetsmängd antagligen ett samband med utmattning. Ensamhetens roll som den näst starkaste förklarande faktorn för utmattning under lärarnas distansperiod är emellertid ett mer överraskande resultat. En större mängd stress, krav på arbetsmängd och ensamhet i arbetet förutspådde en större utmattning. I en distansarbetskontext förutspådde även den allmänna ensamheten utmattning, vilket inte hade något samband med ensamheten i arbetet. De som upplevde mer allmän ensamhet upplevde även mer ensamhet i arbetet. Även oro för eleverna och de högre kraven på kunskapsöverföring påverkade risken för utmattning. Stöd från chefen var en faktor som emellertid minskade risken för utmattning.

Av bakgrundsfaktorerna hade kön och parförhållande inget samband med utmattning. Ålder och typ av arbetsförhållande hade emellertid en koppling till utmattning. Yngre lärare var mer utmattade än äldre lärare och personer med fast anställning var mer utmattade än personer i ett tidsbestämt arbetsförhållande. Under distansundervisningsperioden verkade unga lärare ha blivit mer utmattade, vilket kan beskriva utmaningarna i början av lärarkarriären och behovet av att anpassa sig till distansundervisningen. En övergång till distansundervisning kräver att lärarna är flexibla och kan forma om sina lektionsplaner. Kopplingarna mellan alla de förklarande faktorerna var likadana i Österbotten och andra landskap.

Totalt sett kan denna förklaringsmodell till lärarnas utmattning förklara cirka 58 % av den variation som framkommer i utmattningen. Detta innebär att en del faktorer som förklarar utmattning emellertid hamnar utanför modellen. Vid distansundervisning verkar utmattning ha en stark koppling till

typiska faktorer, såsom stress och en belastande arbetsmängd samt även ensamhet i arbetet. I en distansarbetskontext är det bra att fästa uppmärksamhet vid ensamhet som upplevs i arbetet och försöka hålla kontakt

med kollegerna även under distansundervisningen. En minskad belastning och stressnivå i arbetet samt ett ökat stöd från chefen kunde även förbättra lärarnas välbefinnande i arbetet.

Information om forskningsprojektet

I projektet om ensamhet i arbetet undersöks orsaker till ensamhet i arbetet och dess följder samt eventuella riskgrupper för ensamhet i arbetet. Inom projektet skapas ny information om ensamhet i arbetet. Dessutom utvecklas en handlingsmodell för att förebygga ensamhet i arbetet. Forskningsprojektet om ensamhet i arbetet är en fortsättning på forskningsprojektet LEADIS där man undersökte ledning av distansarbete och arbetshälsa vid distansarbete. Om forskningsprojektet och dess framskridande informeras på webbplatsen Etätyökompassi <https://sites.uwasa.fi/etatyokompassi/>.

En beskrivande rapport har publicerats om lärarnas distansarbete och rapporten är tillgänglig bland Vasa universitets publikationer. Projektets vetenskapliga ledare är professor Liisa Mäkelä och ansvarig projektforskare är Jussi Tanskanen.

Tanskanen, J., Kemppinen, S., Mäkelä, L., Kangas, H. & Pensar, H. (2021). Opetusalan ammattilaisten kokemuksia etätyöhön siirtymisestä COVID-19-pandemian vuoksi. Vaasan yliopiston raportteja 19, Vaasan yliopisto.

Pohjanmaan opettaja • Österbottens lärare 1/2022 Vaalilehti 2022

Toimituskunta

Heli Katajamäki, päätoimittaja, YLL heli.katajamaki@uwasa.fi

Merja Tomperi-Olkkonen, OAO • Mikko Metsäranta, YSI

Minna Herttua-Niemi, VAKA • Jessica Krohn, FSL

Kansikuva Lasse Mäkynen (insta: [luonto_by_lasse](#))

Graafinen suunnittelu [hitthepapers.fi](#)

ISSN 1799-1897 (painettu) **ISSN** 2737-3282 (verkkojulkaisu)

Paino Waasa Graphics Oy, Vaasa 2022

OAJ

POHJANMAA
ÖSTERBOTTEN

